

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОХОДЖЕННЯ ОСІННЬО-ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ 2022-2023 РОКІВ

ДО УВАГИ:

- ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ
- МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ
- ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
- УПРАВИТЕЛІВ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ, КЕРІВНИКІВ ОСББ (ЖБК)
- МЕШКАНЦІВ БАГАТОКВАРТИРНИХ І ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ
- СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

1. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЦЕНТРАЛЬНИМ ТА МІСЦЕВИМ ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- 1) Пріоритетно. Забезпечити медичні заклади резервними джерелами електричної та теплової енергії (когенераційні установки, електричні генератори й бойлери, модульні котельні тощо), а також автономним водопостачанням і каналізацією. Оптимізувати використання бойлерів і стерилізаційних шаф. Розробити схеми скорочення, за необхідності, споживання електричної та теплової енергії до рівнів, забезпечуваних резервними джерелами. Передбачити наявність двотижневого запасу пального, питної й технічної води.
- 2) З метою ефективної організації управління споживанням енергоресурсів призначити в кожному органі влади відповідального за впровадження системи енергетичного менеджменту та визначити його повноваження. Вжити заходів щодо прискорення впровадження систем енергетичного менеджменту.
- 3) Оцінити можливість використання енергосервісу для оптимізації енергоспоживання органами влади, державними установами, підприємствами державної і комунальної власності, об'єктами бюджетної сфери та соціальної інфраструктури.
- 4) Проаналізувати можливості запровадження місцевих програм стимулювання енергоефективних заходів у багатоквартирних та індивідуальних (приватних) житлових будинках.
- 5) Припинити використання архітектурної підсвітки та світлової соціальної реклами на державних і комунальних будівлях, об'єктах бюджетної сфери й соціальної інфраструктури.
- 6) Вжити заходів для зменшення кількості опалюваних будівель, кількості (площі) опалювальних та освітлювальних приміщень, оптимізувати режими робочого часу з максимальним переведенням на дистанційну форму роботи.
- 7) Оцінити й за можливості використати для догріву повітря й води в будівлях і приміщеннях спліт-системи інверторного типу, теплові помпи, котли на твердому паливі, фотоелектричні панелі й сонячні колектори тощо.
- 8) Забезпечити максимальне переведення на дистанційну форму роботи державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, працівників державних установ, підприємств державної й комунальної власності, наукових установ та організацій, що перебувають у державній і комунальній власності. Перевірити працездатність каналів передачі інформації при різних сценаріях розвитку подій в регіоні.
- 9) Забезпечити переведення на дистанційну форму навчання закладів середньої та вищої освіти (у разі можливості), перенести канікули на найхолодніший період; передбачити чергування закладів дошкільної освіти.

- 10) Узгодити з власниками зміну режимів роботи торговельно-розважальних, офісних центрів, що дозволить зменшити навантаження на енергетичну систему в пікові години (08:00-10:00, 17:00-23:00), а також стимулювати їх до скорочення споживання електричної та теплової енергії, передусім у пікові години.
- 11) Створити аварійний резерв мобільних енергоустановок, передусім когенераційних (для одночасної генерації електричної та теплової енергії); розробити схему їхнього можливого розподілу, облаштувати врізки для їхнього швидкого приєднання до мереж.
- 12) Сформувати реєстр мобільних енергоустановок, пристроїв зберігання енергії, джерел безперервного живлення великої потужності, що перебувають у приватній власності і які можна буде використати в надзвичайних ситуаціях за згодою власників.
- 13) Забезпечити наявність засувок для сегментування мереж централізованого тепlopостачання.
- 14) Розробити та поширити, розмістивши в загальнодоступних місцях, інформацію про дії громадян у разі:
 - аварійного переривання постачання електричної, теплової енергії, природного газу й води, відсутності зв'язку;
 - виникнення потреби у заміні або налагодженні котлів та/чи встановленні спліт-систем інверторного типу, теплових pomp, котлів на твердому паливі, фотоелектричних панелей і сонячних колекторів тощо.
- 15) Утеплити укриття, забезпечити теплове ізолювання входів, наявність в укриттях резервних джерел електричної та/чи теплової енергії (або можливості приєднання до них), приточно-витяжної вентиляції, запасів питної й технічної води, біотуалетів.
- 16) Забезпечити інформування мешканців багатоквартирних будинків та приватних домогосподарств про побутові заходи з підготовки та проходження осінньо-зимового періоду.
- 17) Рекомендувати управителям житлових будинків, керівникам ОСББ (ЖБК):
 - забезпечити теплову ізоляцію, утеплення місць загального користування, технічних поверхів, горищ, підвалів;
 - утеплити укриття (за його наявності), забезпечити наявність у ньому джерела електричної та/чи теплової енергії, приточно-витяжної вентиляції, запасу питної й технічної води, біотуалету;
 - забезпечити теплову ізоляцію трубопроводів централізованого тепlopостачання і гарячого водопостачання;
 - заскрити, ущільнити всі вікна у місцях загального користування (за неможливості - закрити їх плівкою, фанерою тощо);

- ущільнити двері в під'їздах, установити доводники (пружини) для їхнього автоматичного зачинення; за можливості, облаштувати теплові тамбури (подвійні двері);
 - замінити лампи розжарювання в місцях загального користування на світлодіодні малої потужності, за можливості, додатково встановити вимикачі з датчиками руху;
 - провести балансування системи тепlopостачання, відрегулювати індивідуальні теплові пункти;
 - довести до відома власників інформацію про максимально можливий рівень навантаження електричної мережі в кожній квартирі;
 - створити будинкові ініціативні групи, комітети взаємодопомоги; за необхідності, затвердити будинкові графіки використання потужних електричних приладів та обладнання.
- 18) Забезпечити пристосовані для довготривалого перебування пункти обігріву/евакуаційних місць у разі виникнення аварійних ситуацій.

2. РЕКОМЕНДАЦІЇ УПРАВИТЕЛЯМ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ, КЕРІВНИКАМ ОСББ (ЖБК)

- 1) Ущільнити двері в під'їздах, установити доводники (пружини) для їхнього автоматичного зачинення; за можливості, облаштувати теплові тамбури або встановити подвійні двері.
- 2) Засклити, ущільнити всі вікна в місцях загального користування (за неможливості - закрити їх плівкою, фанерою тощо).
- 3) Забезпечити теплову ізоляцію, утеплення місць загального користування, технічних поверхів, горищ, підвалів; теплову ізоляцію котельні, індивідуальних теплових пунктів, трубопроводів централізованого тепlopостачання і гарячого водопостачання.
- 4) Замінити лампи розжарювання в місцях загального користування на світлодіодні малої потужності, за можливості, додатково встановити вимикачі з датчиками руху.
- 5) Провести балансування системи тепlopостачання, відрегулювати індивідуальні теплові пункти.
- 6) Перевірити роботу дренажних кранів і повітряних клапанів, установлених у системах будинкового тепло- й водопостачання, переконатися в можливості зливу теплоносія (води) в разі виникнення надзвичайної ситуації.

- 7) Довести до відома власників інформацію про максимально можливий рівень навантаження електричної мережі в кожній квартирі.
- 8) Забезпечити інформування мешканців багатоквартирних будинків про побутові заходи з підготовки та проходження осінньо-зимового періоду, у тому числі щодо максимально ефективного, ощадливого використання електроенергії.
- 9) Створити будинкові ініціативні групи, комітети взаємодопомоги; за необхідності, затвердити будинкові графіки використання потужних електричних приладів та обладнання.
- 10) За наявності укриття, утеплити його, ущільнити входні двері, забезпечити їхню теплову ізоляцію (за можливості, облаштувати тепловий тамбур або встановити подвійні двері), передбачити наявність в укритті джерела електричної та/чи теплової енергії, приточно-витяжної вентиляції, запасу питної й технічної води, біотуалету.
- 11) Розмістити в загальнодоступних місцях інформацію про найближче укриття й дії мешканців будинку в разі аварійного переривання постачання електричної, теплової енергії, природного газу й води.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ МЕШКАНЦЯМ БАГАТОКВАРТИРНИХ І ПРИВАТНИХ БУДИНКІВ

1) Передусім:

- усвідомте, центральні органи влади та органи місцевого самоврядування роблять усе від них залежне, щоб забезпечити нормальне проходження осінньо-зимового періоду. Водночас, потрібно також докладати зусиль, щоб бути максимально енергоефективними та бути готовими до критичних ситуацій;
- визначте, скільки коштів Ви можете витратити, щоб підвищити власну готовність до надзвичайних ситуацій; усі подальші плани розробляйте, виходячи з цієї суми;
- запишіть, що Ви будете робити, якщо тимчасово (до двох діб) буде припинене: а) газопостачання; б) теплопостачання; в) водопостачання; г) електропостачання;
- у жодному разі не демонтуйте встановлене у Вас обладнання (радіатори опалення, газові плити тощо), оскільки основним Вашим завданням є не його заміна, а зменшення втрат теплової енергії і створення резервів на випадок надзвичайної ситуації;
- складіть план дій, якщо буде потрібно евакуюватися з будинку.

2) Зменшіть втрати теплової енергії, для чого:

- переконайтеся у відсутності щілин у віконних рамах і, якщо вони є, або встановіть сучасні склопакети; або вкладіть ущільнювач у рами та заклейте їх за периметром ізоляційною стрічкою або скотчем;
- переконайтеся у відсутності щілин у місцях кріплення підвіконня (в разі наявності, заповніть їх монтажною піною/герметиком);
- якщо у Вас встановлені сучасні склопакети, перевірте, наскільки щільно зачиняються вікна, якщо ні – зверніться у компанію, що їх встановлювала;
- наклейте на скло вікон теплозберігаючу плівку;
- почепіть на вікна жалюзі або щільніші фіранки, які відкривайте вдень і щільно закривайте вночі, але так, щоб не прикривати радіатори опалення;
- встановіть тепловідбивні екрани на стіни за радіаторами опалення;
- встеліть підлогу килимовим покриттям хоча б у кімнатах, де Ви проводите найбільше часу (це є особливо бажаним, якщо Ви проживаєте на першому поверсі);
- якщо маєте стіну, яка промерзає взимку, ізолюйте її пінополістирольними листами, гіпсокартоном, корковою настінною плиткою або корковими шпалерами (за неможливості це зробити – почепіть на холодну стіну щільні фіранки, створивши додатковий прошарок повітря між нею й кімнатою);
- переконайтеся у відсутності щілин між полотном дверей і дверними коробками (якщо вони є, наклейте ущільнювач за периметром дверних коробок);
- за можливості, встановіть подвійні двері на вході в квартиру або оббийте зовнішній бік дверей дерматинном, підклавши під нього шар ізолону, скловати, поролону;
- щоб зберегти тепло, щільно зачиняйте двері між опалюваними та неопалюваними приміщеннями;
- якщо в під'їзді є вхідний тамбур з двома дверима, відчиняйте другі двері, лише коли закриваються вхідні, і зачиняйте їх за собою;
- закрийте частину вентиляційних отворів в кімнатах;
- якщо у Вас установлені інверторні спліт-системи (кондиціонери), перевірте їхню придатність для догрівання приміщень.

3) Підвищуйте культуру споживання енергії, для чого:

- замініть усі лампи розжарювання на світлодіодні;
- залишайте працюючими мінімально достатню кількість ламп;
- розташуйте меблі так, щоб отримати максимальне природне освітлення;
- керуйтеся принципом “не більше одного увімкненого потужного приладу одночасно” (такими приладами є “теплі підлоги”, бойлери, електричні

плити, духові шафи, пральні й посудомийні машини, електричні конвектори, чайники, праски, мікрохвильові печі, кавоварки тощо);

- надавайте перевагу економним режимам роботи обладнання; використовуйте таймери для користування великою побутовою технікою переважно вночі;
- не залишайте електроприлади у режимі очікування;
- максимально завантажуйте пральну машину й використовуйте температуру прання 30 °C;
- готуйте в духовій шафі декілька страв одночасно, після чого відкрийте її дверцята, щоб використати залишкову теплоту для догріву кухні;
- надавайте перевагу стравам, приготування яких не потребує великих витрат енергії;
- у пікові години (08:00-10:00, 17:00-23:00) грійте воду на газовій плиті; не кип'ятіть повний чайник, якщо необхідно половина або менше;
- використовуйте термоси;
- раціональніше використовуйте гарячу та холодну воду (встановіть аератори на кранах; замініть душем прийняття ванни; закривайте кран, коли чистите зуби);
- якщо це можливо, встановіть і використовуйте термостатичні регулятори на радіаторах опалення; при цьому не перегрівайте й не пересушуйте кімнати, підтримуйте в них температуру не вище 21 °C і відносну вологість 40...60%;
- контролюйте використання електроприладів/освітлення (від'єднуйте їх від мережі на час простою/вимикання освітлення);
- встановіть реле захисту від стрибків напруги.

4) На випадок аварійних перерв у наданні послуг:

- із електропостачання, подбайте про наявність:
 - ліхтарів на батареях або акумуляторах;
 - запасу свічок, сірників;
 - повербанків, акумуляторних батарей (не забувайте їх заряджати й перевіряти стан заряду);
 - портативних плиток на пропан-бутані, таганків на сухому спирті (під час їхнього використання обов'язково дотримуйтеся правил пожежної безпеки);
 - за можливості, автомобільних інверторів з акумулятором і зарядним пристроєм; джерел безперебійного живлення (UPS) (при цьому перед придбанням ретельно перевіряйте можливість їхнього використання для живлення ваших приладів);
 - акумуляторів холоду, термосумок;

- за можливості, дизельного або бензинового генератора, запасу пального, подовжувачів (у жодному разі не встановлюйте генератор у закритих приміщеннях без вентиляції);
- із водопостачання:
 - подбайте про наявність запасу води (питної й технічної) щонайменше на три доби (періодично оновлюйте цей запас з огляду на встановлені терміни зберігання; врахуйте, що наявність бойлера створює додатковий запас технічної води);
 - переконайтеся, що знаєте, як можна злити воду з бойлера, щоб її використати.
 - зберігайте воду (питну й технічну) не в одному резервуарі, а в декількох;
 - на випадок евакуації передбачте наявність тари невеликого обсягу;
- із газопостачання, подбайте про наявність:
 - електричної плитки, портативної плитки на пропан-бутані чи сухому паливі із запасом пального – для приготування їжі;
 - бойлера (у південних регіонах – сонячного теплового конвектора) – для підігріву води;
- із тепlopостачання, подбайте про наявність:
 - електричного конвектора (бажано, з вентилятором, що скорочує тривалість догрівання), найбільш економний варіант – тепловентилятор, здатність якого до “випалювання кисню” є надто перебільшеною); при цьому варто перевірити, чи здатна електромережа витримати додаткове навантаження;
 - біокаміну або схожих на нього пристроїв (при цьому обов’язково дотримуйтеся правил пожежної безпеки);
 - теплового ізолювання опалюваних кімнат (див. п. 1);
 - теплового домашнього одягу, електричних ковдр і простирадл.

5) Додатково. Для приватних домогосподарств:

- організуйте тепловий тамбур на вході в будинок;
- за можливості, встановіть твердопаливний котел, придбавши щонайменше двомісячний запас палива для нього; забезпечте зберігання цього запасу за рекомендованих виробником умов;
- для аварійного забезпечення електроенергією придбайте бензиновий чи дизельний генератор із запасом палива на декілька діб або гібридні СЕС з акумуляторними батареями (АКБ).

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

- 1) Вжити заходів щодо прискорення впровадження систем енергетичного менеджменту.
- 2) Вжити заходів для розширення використання механізму енергосервісу для оптимізації енергоспоживання об'єктами бюджетної сфери та соціальної інфраструктури.
- 3) Вжити заходів для зменшення кількості (площі) опалювальних та освітлювальних приміщень, оптимізувати режими робочого часу з максимальним переведенням на дистанційну форму роботи.
- 4) Перевірити можливість та забезпечити використання:
 - спліт-систем для обігріву (інверторного типу);
 - переведення котлів на тверде біопаливо;
 - встановлення сонячних панелей та колекторів;
 - встановлення теплових насосів.
- 5) Оптимізувати графіки проведення навчального процесу (у разі можливості, переведення на дистанційну форму навчання), збільшити та перенести на найбільш холодний період зимові канікули, передбачити функціонування чергових дитячих садків.
- 6) Вжити заходів забезпечення медичних закладів резервними джерелами енергії, автономним водопостачанням/каналізацією, оптимізувати використання бойлерів/стерилізаційних шаф.
- 7) Забезпечити перегляд режимів роботи торговельно-розважальних та офісних центрів.
- 8) Вжити заходів щодо:
 - оптимізації графіків навантажень мереж у зв'язку із переведенням на дистанційний режим;
 - забезпечення резервними мобільними (блочно-модульними) джерелами енергозабезпечення у тому числі з використанням когенераційних технологій;
 - перевірки наявності та облаштування місць для швидкого підключення аварійних джерел енергозабезпечення;
 - перевірки наявності засувки для сегментування мереж теплопостачання.

ДОВІДКОВО:

Рекомендації з проходження осінньо-зимового періоду 2022-2023 років розроблено Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження спільно із членами Експертної ради при Держенергоефективності.

Контакти для довідок:

- 044 590-59-60, 044 590-59-65;
- [saee@saee.gov.ua](mailto:sae@saee.gov.ua)
- <https://www.facebook.com/saeUA>
- https://twitter.com/SAEE_Ukraine
- https://t.me/SAEE_UA
- www.saee.gov.ua